

SROVNÁNÍ ČESKÝCH A EVROPSKÝCH ROZPOČTOVÝCH PRAVIDEL

MICHAL KOZIEL

Faculty of Law, Masaryk University, Czech Republic

Abstract in original language

Tento příspěvek se zaměřuje na otázky spojené s právní regulací státního rozpočtu v České republice a rozpočtu Evropské unie. Kromě charakteru českého zákona o státním rozpočtu a nařízení o souhrnném rozpočtu EU a rozdílů mezi "klasickými" zákony a těmito právními normami, se autor věnuje i procesu jejich schvalování. Pojednání obsahuje v neposlední řadě také srovnání rozpočtových předpisů v České republice s rozpočtovými předpisy na úrovni Evropské unie.

Key words in original language

státní rozpočet; rozpočtové právo; evropský rozpočet; schodek; rozpočtová pravidla

Abstract

This contribution deals with issues related to the legal regulation of the state budget in the Czech Republic and the European Union budget. In addition to the character of the Czech State Budget Act and the European Union's general budget and the differences between "traditional" legislative acts and these legal norms, the author focuses on budgetary procedure. The contribution contains also a comparison of budgetary rules in the Czech Republic with the budgetary rules in the European Union.

Key words

state budget; budget law; european budget; deficit; budget rules

Úvod

Tento článek se zaměřuje na srovnání rozpočtových pravidel na evropské úrovni s rozpočtovými pravidly na úrovni České republiky. Rozpočtová pravidla určují základní mantinely při schvalování nejdůležitější právní normy z oblasti rozpočtového práva, kterou je státní rozpočet, resp. rozpočet Evropské unie.

V úvodu se zabývám státním rozpočtem a rozpočtovým procesem v České republice. Na tuto kapitolu navazuje pojednání o rozpočtovém procesu a úrovni Evropské unie. Primární část tohoto článku je zaměřena na srovnání rozpočtového procesu, tedy procesu sestavování, schvalování, hospodaření a kontroly státního rozpočtu České republiky a rozpočtu Evropské unie. Tato část tedy obsahuje vymezení nejvýraznějších rozdílů, které je možné spatřovat v obou zkoumaných rozpočtových procesech, a také výčet

některých shodných znaků. S ohledem na rozsah příspěvku jsem se zaměřil především na první etapu rozpočtového procesu, a tedy sestavování rozpočtu a jeho schvalování.

Státní rozpočet a rozpočtový proces v České republice

Tuto kapitolu nelze začít jinak, než definicí pojmu státní rozpočet. Státní rozpočet tedy je "vrcholným nástrojem finanční politiky státu, jím se řídí veškeré finanční hospodaření. V nejobecnějším pojetí státního rozpočtu jsou jeho obsahem veškeré příjmy a výdaje, jakož i vazba na rozpočty ostatní."¹ Pokud budeme chtít charakterizovat státní rozpočet podrobněji, můžeme o něm hovořit buď jako o centralizovaném peněžním fondu, nebo o bilanci příjmů a výdajů, případně také jako o finančním právu nebo ekonomickém vztahu. V neposlední řadě je možné na rozpočet nahlížet jako na právní normu.

Pro uvedení do problematiky rozpočtového procesu v České republice je potřeba si, kromě definice státního rozpočtu, uvést také základní právní předpisy, které v tomto případě přichází v úvahu. Základním právním předpisem, od kterého se odvozují další právní normy nižší právní síly, je i v případě rozpočtového práva ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů². Dalšími relevantními předpisy, které již podrobněji regulují rozpočtový proces na úrovni zákona, jsou zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů. Nesmíme však zapomenout ani na podzákonné právní akty, v tomto případě především na vyhlášku Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů.

Rozpočtový proces v České republice je možné rozdělit do tří etap³:

- 1) sestavování a schválení rozpočtu,
- 2) plnění rozpočtu a hospodaření s rozpočtovými prostředky včetně kontroly rozpočtového hospodaření a
- 3) sestavování a schválení závěrečného účtu.

¹ Mrkývka, P. Finanční právo a finanční správa 1. díl. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 298.

² Konkrétně čl. 42 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, který uvádí, že návrh zákona o státním rozpočtu a návrh státního závěrečného účtu podává vláda a tyto návrhy projednává na veřejné schůzi a usnází se o nich pouze Poslanecká sněmovna.

³ Srov. Mrkývka, P. Finanční právo a finanční správa 1. díl. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 323.

Proces sestavování rozpočtu je zahájen již na začátku roku předcházejícímu rozpočtovému roku, na který je rozpočet schvalován. Práce na prvotním návrhu zákona o státním rozpočtu řídí a samotný návrh ve spolupráci s jednotlivými správci kapitol vypracovává Ministerstvo financí. Ministerstvo při tom vychází ze střednědobého výhledu⁴ a střednědobého výdajového rámce⁵. Zpracovaný návrh zákona o státním rozpočtu následně předkládá Ministerstvo financí ke schválení vládě, která může rovněž v návrhu provést změny. Finální návrh zákona o státním rozpočtu předkládá vláda poslanecké sněmovně ve lhůtě nejméně 3 měsíce před začátkem rozpočtového roku, na který je zákon o státním rozpočtu schvalován.⁶ Předseda Poslanecké sněmovny následně přikáže návrh zákona o státním rozpočtu k projednání rozpočtovému výboru. Součástí návrhu zákona o státním rozpočtu nemohou být změny, doplnění nebo zrušení jiných zákonů.⁷

Schvalování návrhu zákona o státním rozpočtu přísluší pouze Poslanecké sněmovně. Návrh zákona o státním rozpočtu je v Poslanecké sněmovně projednáván ve třech čteních. V prvním čtení sněmovna v obecné rozpravě projedná pouze základní údaje návrhu zákona, mezi které počítáme výši příjmů a výdajů, saldo, způsob vypořádání salda a celkový vztah k rozpočtům krajů a obcí. Pokud Poslanecká sněmovna základní údaje neschválí, doporučí vládě změny a stanoví termín pro předložení nového návrhu. V opačném případě, tedy pokud Poslanecká sněmovna základní údaje návrhu zákona o státním rozpočtu schválí, jsou tyto údaje závazné a nelze je v dalším projednávání měnit. Poté putuje návrh zákona do jednotlivých výborů podle kapitol státního rozpočtu, které se k jednotlivým jím přikázaným bodům vyjádří a případně navrhnou jejich změny. Tato vyjádření, která mají podobu usnesení, putují do rozpočtového výboru, který předkládá rovněž své usnesení, tentokrát však předsedovi Poslanecké sněmovny. Předseda dá vše vytisknout a doručí všem poslancům, poslaneckým klubům a návrhovateli nejméně 24 hodin před zahájením druhého čtení. Ve druhém čtení se o návrhu zákona o státním rozpočtu a usnesení rozpočtového výboru koná podrobná rozprava, v níž se předkládají pozměňovací návrhy. Třetí čtení zákona je možné konat nejdříve 48 hodin

⁴ § 4 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů. Střednědobý výhled je základním dokumentem o záměrech a cílech rozpočtové politiky na delší období a obsahuje očekávané příjmy a výdaje státního rozpočtu a státních fondů na jednotlivá léta, na které je sestavován, a předpoklady a záměry, na základě nichž se tyto příjmy a výdaje očekávají a plánují (více viz Marková, H., Boháč, R. Rozpočtové právo. Praha: C.H.Beck, 2007, s. 189 a násl.)

⁵ § 8a zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů. Střednědobý výdajový rámec tvoří celkové výdaje státního rozpočtu a státních fondů na každý z roků, na které je sestavován střednědobý výhled, a to vždy jednou částkou.

⁶ Viz § 8 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů.

⁷ § 101 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů.

po skončení druhého čtení a v jeho průběhu se navrhnou pouze opravy legislativně technických chyb, gramatických chyb, chyb písemných nebo tiskových apod. Na závěr hlasuje Poslanecká sněmovna o návrhu zákona o státním rozpočtu jako celku a vyslovuje s ním souhlas, případně nesouhlas.⁸

Pokud Poslanecká sněmovna s návrhem státního rozpočtu nesouhlasí nebo návrh nebyl předložen k projednání v termínu, řeší se nastálá situace pomocí tzv. rozpočtového provizoria.⁹ V případě rozpočtového provizoria se financování výdajů státu řídí zákonem o státním rozpočtu z minulého roku, a to vždy jednou dvanáctinou objemu příjmů a výdajů na minulý rok až do doby, než bude schválen nový zákon o státním rozpočtu.¹⁰

V případě rozpočtového procesu stojí za zmínku ještě tzv. skladba státního rozpočtu. Rozpočtovou skladbou státního rozpočtu rozumíme jednotnou klasifikaci třídění rozpočtových příjmů a výdajů podle jednotných znaků a schválených zásad a pravidel. Toto logické třídění peněžních operací s veřejnými prostředky je tady proto, aby bylo možné přehledně zjistit potřebné informace v jednotlivých etapách rozpočtového procesu a zároveň aby bylo možné porovnávat jednotlivé rozpočty mezi sebou podle jednotných kritérií.¹¹ V České republice je možné třídit příjmy a výdaje podle hlediska:

- odpovědnostního,
- druhového,
- odvětvového a
- konsolidačního.¹²

Rozpočtový proces na úrovni Evropské unie

Právní regulaci rozpočtu Evropské unie můžeme najít jednak ve Smlouvě o fungování Evropské unie, ve které jsou zachyceny základní rozpočtové zásady a procedurální rámec schvalování rozpočtu. Neméně důležité jsou v

⁸ §§ 102 až 106 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů.

⁹ Marková, H., Boháč, R. Rozpočtové právo. Praha: C.H.Beck, 2007, s. 196.

¹⁰ Srov. § 9 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹ Mrkývka, P., Pařízková, I. Základy finančního práva. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008, s. 160.

¹² § 2 Vyhlášky Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů.

této oblasti také sekundární právní akty, konkrétně rozhodnutí a nařízení. V případě nařízení je stěžejním právním aktem finanční nařízení o souhrnném rozpočtu ES¹³. Nesmíme však zapomínat ani na rozhodnutí Evropského soudního dvora ve věcech týkajících se materie veřejných financí.

Rozpočet Evropské unie je zde pro to, aby bylo možné financovat politiky Evropské unie a dále také k zajištění fungování Evropské unie jako takové. Oproti tradičním mezinárodním organizacím, které financují svoji činnost z příspěvků členských států, používá Evropská unie k zajištění výdajové stránky finanční prostředky získané z vlastních zdrojů. Takové řešení přibližuje Evropskou unii spíše ke státnímu zřízení nežli k typické mezinárodní organizaci.¹⁴ Převažující část příjmů rozpočtu Evropské unie tvoří právě vlastní zdroje, mezi které počítáme:

- tradiční vlastní zdroje (cla z obchodu se třetími zeměmi vybraná podle společného celního tarifu, dávky uvalené na dovoz zemědělských produktů a dávky uvalené na cukr a izoglukózu),
- zdroje z daně z přidané hodnoty podle jednotné sazby aplikované na sjednocený základ
- a zdroj založený na hrubém národním produktu členských států.

Kromě těchto vlastních zdrojů je možné uvažovat ještě o dalších zdrojích, mezi které počítáme zejména přebytky z předcházejícího roku, příjmy z administrativních operací institucí, úroky z opožděných splátek, sankce atd.¹⁵ Mezi výdaje hrazené z rozpočtu Evropské unie zase počítáme prostředky na společnou zemědělskou politiku, strukturální opatření, výdaje na posílení konkurenceschopnosti, spolupráci se třetími zeměmi a občanství, svobodu, bezpečnost a právo.¹⁶

Pojďme se nyní blíže podívat na stěžejní část tohoto příspěvku, kterou je schvalovací proces evropského rozpočtu. Existují dva základní dokumenty, které regulují toky peněz na úrovni Evropské unie - víceletý finanční rámec a roční rozpočet. Víceletý finanční rámec zajišťuje řádný vývoj výdajů Evropské unie v rámci limitu jejích vlastních zdrojů a stanoví se na dobu nejméně pěti let. Podmínkou je, že roční rozpočet Evropské unie musí být v souladu s tímto víceletým finančním rámcem. Víceletý finanční rámec

¹³ Nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002, kterým se stanoví finanční nařízení o souhrnném rozpočtu ES.

¹⁴ Tkaczyński, J.W. *Leksykon funduszy Unii europejskiej*. Warszawa: Wydawnictwo C.H.Beck, 2009, s. 120.

¹⁵ Rozpočet EU, ze dne 23. února .2011 [citováno 12. Května 2011]. Dostupný z: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/budget/index_cs.htm.

¹⁶ Viz tamtéž.

stanoví Rada nařízením se zvláštním legislativním postupem po obdržení souhlasu Evropského parlamentu. Víceletý finanční rámec stanoví výši ročních stropů prostředků na závazky podle kategorie výdajů a ročních stropů prostředků na platby. Pokud se nepodaří schválit před koncem minulého finančního rámce nové nařízení stanovící nový finanční rámec, použijí se údaje odpovídající poslednímu roku předcházejícího rámce, a to až do přijetí nového aktu.¹⁷

V současnosti je právní regulace schvalování rozpočtu Evropské unie obsažena především v čl. 313 a 314 Smlouvy o fungování Evropské unie. Ty nejprve stanoví, že rozpočtový rok začíná 1. ledna a končí 31. prosince.¹⁸ Roční rozpočet Evropské unie stanoví Evropský parlament a Rada, a to zvláštním legislativním postupem a v souladu s několika podmínkami. Návrh rozpočtu musí obsahovat předběžný odhad výdajů na příští kalendářní rok, který sestavuje každý orgán s výjimkou Evropské centrální banky. Návrh rozpočtu tedy zahrnuje odhad příjmů a odhad výdajů.¹⁹

Tento návrh předloží Komise Evropskému parlamentu nejpozději 1. září roku předcházejícího roku, ve kterém má být rozpočet plněn. Komise může v průběhu celého procesu projekt rozpočtu měnit až do svolání dohodovacího výboru²⁰. Rada má následně 1 měsíc na to, aby přijala stanovisko k návrhu rozpočtu a postoupila jej Evropskému parlamentu. Musí tak učinit nejpozději 1. října roku předcházejícího roku, ve kterém má být rozpočet plněn.²¹

Evropský parlament má nyní několik možností, jak dále postupovat.

1. schválí postoj Rady, v tom případě je rozpočet přijat;
2. nepřijme žádné usnesení, v tomto případě se rozpočet rovněž považuje za přijatý;
3. přijme změny většinou hlasů všech svých členů a postoupí změněný návrh Radě a Komisi. V tom případě předseda Evropského parlamentu po dohodě s předsedou Rady neprodleně svolá dohodovací výbor.²² Úkolem dohodovacího výboru je v tomto případě dosažení shody ohledně návrhu rozpočtu ve lhůtě 21 dní. Pokud členové výboru dojdou ke shodě, nastupuje

¹⁷ Viz čl. 312 Konsolidovaného znění Smlouvy o fungování Evropské unie.

¹⁸ Čl. 313 Konsolidovaného znění Smlouvy o fungování Evropské unie.

¹⁹ Čl. 314 odst. 1 Konsolidovaného znění Smlouvy o fungování Evropské unie.

²⁰ Dohodovací výbor se skládá z členů Rady nebo jejich zástupců a ze stejného počtu členů zastupujících Evropský parlament.

²¹ Nowak-Far, A. *Finanse Unii Europejskiej - aspekty instytucjonalne i prawne*. Wyd. 2. Warszawa: Instytut wydawniczy EuroPrawo, 2010, s. VII-67.

²² Čl. 314 odst. 4 Konsolidovaného znění Smlouvy o fungování Evropské unie.

zнову schvalování v Evropském parlamentu a v Radě, a to ve lhůtě 14 dnů, jinak musí Komise předložit nový návrh ročního rozpočtu.²³

V prvním případě je možných několik hypotetických situací. Zaprvé Evropský parlament i Rada schválí společný návrh nebo jeden orgán návrh schválí, zatímco druhý bude mlčet - v tom případě se považuje rozpočet za přijatý. Zadruhé obě instituce návrh zamítnou, nebo jedna návrh zamítne a druhá nevydá žádné rozhodnutí - Komise je v tomto případě povinná předložit nový návrh rozpočtu. Stejně tak je Komise povinná předložit nový návrh rozpočtu v případě, že Evropský parlament návrh zamítne, zatímco Rada jej schválí. Poslední možností je situace, kdy Evropský parlament společný návrh schválí, zatímco Rada jej zamítne. V tomto případě může Evropský parlament ve lhůtě 14 dnů ode dne zamítnutí rozhodnout o potvrzení všech nebo některých změn.²⁴

Toto byla teorie, která je obsažena v právních předpisech. V praxi probíhá schvalování rozpočtu Evropské unie ve 4 fázích. První fáze zahajuje Komise přípravou předběžného návrhu rozpočtu. Již na začátku roku předcházejícího roku, ve kterém má být rozpočet plněn, je vydán rozpočtový oběžník a konají se pracovní schůzky s vedoucími jednotlivých organizačních jednotek. Cílem těchto setkání je úprava jednotlivých dílčích návrhů rozpočtů s přihlédnutím k aktuálním cílům Evropské unie. Druhá etapa probíhá již v Evropském parlamentu, a konkrétně v jeho rozpočtovém výboru. Jejím úkolem je seznámení se s předběžným návrhem rozpočtu a určení základních změn, které má schválit parlament. Důležitou roli v této fázi hraje Rozpočtová rada²⁵, která dbá o to, aby byl návrh rozpočtu připraven do konce října. Třetí fáze je fází schvalování návrhu rozpočtu v Evropském parlamentu s případnými návrhy změn. V poslední fázi probíhají jednání mezi zástupci Evropského parlamentu a Rady, na kterých se snaží najít kompromisní řešení týkající se finální verze rozpočtu.²⁶

I evropská rozpočtová pravidla znají institut podobný našemu rozpočtovému provizoriu. Pokud není rozpočet na začátku rozpočtového roku ještě přijat s konečnou platností, mohou být výdaje prováděny měsíčně podle kapitol v souladu s nařízeními přijatými Evropským parlamentem a Radou, a to až do výše jedné dvanáctiny prostředků zapsaných v dotyčné kapitole rozpočtu předešlého rozpočtového roku.²⁷

²³ Srov. Nowak-Far, A. *Finanse Unii Europejskiej - aspekty instytucjonalne i prawne*. Wyd. 2. Warszawa: Instytut wydawniczy EuroPrawo, 2010, s. VII-67.

²⁴ Čl. 314 odst. 7 Konsolidovaného znění Smlouvy o fungování Evropské unie.

²⁵ Orgán, který se skládá se zástupců jednotlivých národních ministerstev financí.

²⁶ Srov. Nowak-Far, A. *Finanse Unii Europejskiej - aspekty instytucjonalne i prawne*. Wyd. 2. Warszawa: Instytut wydawniczy EuroPrawo, 2010, s. VII-69 a VII-70.

²⁷ Čl. 315 Konsolidovaného znění Smlouvy o fungování Evropské unie.

Nevyčerpané prostředky z jednoho rozpočtového roku je možné přenést do bezprostředně následujícího rozpočtového roku.²⁸

Realizace rozpočtu Evropské unie přináší Komisi a institucím, jejichž výdaje jsou financovány z rozpočtu. Komise se zabývá shromažďováním příjmů Unie a realizuje rozpočet na vlastní zodpovědnost a v rámci jí přiznaných finančních prostředků.²⁹

Srovnání českých a evropských rozpočtových pravidel

Pojďme se nyní blíže podívat na jednotlivé rozdíly a společné znaky v rámci rozpočtového procesu na úrovni Evropské unie ve srovnání s rozpočtovými pravidly v České republice.

Největší rozdíl spatřuji ve vyrovnanosti rozpočtů, resp. jejich deficitu. Státní rozpočet České republiky je možné schvalovat nevyrovnaný, tedy je možné, aby skončil jak v přebytku, tak v deficitu. V současné době je spíše vhodné hovořit pouze o deficitu, vyrovnaný nebo dokonce přebytkový rozpočet zde již dlouho nebyl a dovoluji si tvrdit, že vzhledem k okolnostem ještě nějaký čas nebude. Oproti tomu rozpočet Evropské unie musí být vždy sestaven jako vyrovnaný, není možné jej tedy sestavit jako deficitní.

Další rozdíl je možné najít ve velikosti rozpočtů. Zatímco národní rozpočty běžně dosahují 40 % podílu na hrubém národním produktu, velikost podílu rozpočtu Evropské unie na velikosti hrubého národního produktu se pohybuje kolem hodnoty 1,2 %. Rozdíl je tedy markantní a svědčí to také o tom, jak členské státy přistupují k tomuto nástroji. Hovoříme-li o rozpočtu Evropské unie a rozpočtech národních, je rozdíl rovněž ve struktuře příjmů. Společný rozpočet Evropské unie má přesně vymezené a limitované zdroje příjmů, kdežto rozpočty národní, a tedy i rozpočet České republiky, nemají přímo definováno, z jakých zdrojů mohou získávat příjmy.³⁰

Pokud se zaměříme pouze na rozpočtový proces, najdeme mezi rozpočtovými pravidly evropskými a českými rovněž několik rozdílů. Tak zaprvé je to existence na evropské úrovni tzv. dohodovacího výboru, který v českém rozpočtovém procesu nenajdeme. Další rozdíl je možné spatřovat v nástrojích pro dlouhodobé plánování. V případě českého střednědobého výhledu je délka plánování dva roky, v Evropské unii je toto období minimálně pětileté, tedy o mnoho delší. Rozdíl spíše praktického rázu se objevuje v případě samotného schvalování rozpočtu. V České republice se

²⁸ Čl. 316 Konsolidovaného znění Smlouvy o fungování Evropské unie.

²⁹ Srov. Kosikowski, C. Prawo finansowe w Unii Europejskiej. Wyd. 1. Bydgoszcz: Oficyna wydawnicza Branta, 2008, s. 126-128.

³⁰ Rozpočet EU, ze dne 23. února .2011 [citováno 12. Května 2011]. Dostupný z: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/budget/index_cs.htm.

vede vždy dlouhá a zuřivá debata nejprve mezi členy koalice a dále mezi koalicí a opozicí a mnohdy se stane, že je rozpočet schvalován na poslední chvíli. Schvalování rozpočtu Evropské unie prozatím vždy probíhalo v klidu a vše se stihlo schválit v požadovaných termínech.

Kromě rozdílů můžeme v rozpočtovém procesu najít také mnoho shod. Oba rozpočty jsou schvalovány zákonodárnými sbory (Evropský parlament, Poslanecká sněmovna) a návrhy zákonů vypracovávají orgány podobného charakteru (Komise, Vláda). Také samotný proces je možné v obou případech rozdělit do tří základních fází a i plnění rozpočtu je provázáno podobnými pravidly, stejně tak můžeme v rámci obou procesů hovořit o institutu rozpočtového provizoria.

Závěr

Na základě výše uvedeného textu je možné říci, že česká rozpočtová pravidla ve srovnání s rozpočtovými pravidly evropskými mají velmi mnoho společných rysů, avšak při bližším zkoumání narazíme na některé rozdíly, které oba dva procesy od sebe částečně odlišují. Je to dáno dle mého názoru tím, že rozpočtový proces jako takový vychází ze společných základů a v případě dvou výše popisovaných rozpočtových procesů je tento společný základ ještě markantnější, protože vycházejí ze stejného právního systému. Avšak je třeba vždy brát v úvahu specifický charakter Evropské unie, která se odlišuje jak od národních států, tak i od mezinárodních organizací, a právě tento fakt má vliv na to, že se mohou objevit výše uvedené rozdíly.

Literature:

- Bakeš, M., Karfíková, M., Kotáb, P., Marková, H. a kol.: Finanční právo, 5. upr. vyd., Praha: C.H. Beck, 2009, 576 s., ISBN 978-80-7400-801-6
- Kosikowski, C.: Prawo finansowe w Unii Europejskiej. Bydgoszcz: Oficyna wydawnicza Branta, 2008, 241 s., ISBN 978-83-6018-668-8
- Marková, H., Boháč, R.: Rozpočtové právo, Praha: C.H.Beck, 2007, 248 s., ISBN 978-80-7179-598-8
- Mrkývka, P.: Finanční právo a finanční správa 1. díl, Brno: Masarykova univerzita, 2004, 404 s., ISBN 80-210-3578-1
- Mrkývka, P., Pařízková, I.: Základy finančního práva, Brno: Masarykova univerzita, 2008, 252 s., ISBN 978-80-210-4514-9

- Nowak-Far, A.: *Finanse Unii Europejskiej - aspekty instytucjonalne i prawne*, Warszawa: Instytut wydawniczy EuroPrawo, 2010, 138 s., ISBN 978-83-7627-043-2
- Outláš, V. a kol.: *Právo Evropské unie*, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 387 s., ISBN 978-80-7380-084-0
- Tkaczyński, J. W.: *Leksykon funduszy Unii europejskiej*, Warszawa: Wydawnictwo C.H.Beck, 2009, 484 s., ISBN 978-83-255-0672-8
- Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie
- Nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002, kterým se stanoví finanční nařízení o souhrnném rozpočtu ES
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů

Contact – email

koziel@mail.muni.cz